

İATP nedir?*

Fırat Güllü / Tiyatro Boğaziçi - EAK

İATP'nin kuruluşuna yönelik tartışmaların ardından neredeyse birbuçuk yıldan fazla zaman geçti. Fakat "İATP nedir?" sorusu gerek dışarıdan bakarak platformu anlamlandırmaya çalışan gruplar gerekse platform üyesi gruplar tarafından bugün hâlâ kesin olarak yanıtlanmamaktadır. Bu İATP'nin bir zaafı mıdır? Bir yılı aşkın bir süredir toplantılar düzenleyen, geniş katımlı ortak etkinlikler organize eden bir platformun kendisini daha kesin ve net çizgiler içerisinde tanımlaması gerekmez mi? Şu anda burada bulunan ve yıl içerisinde temsilciler düzeyinde yapılan tartışmalardan haberdar olan gruplar bu soruya bizim platform olarak verdiğimiz yanıtın "hayır" olduğunu tahmin edeceklerdir. Çünkü İATP yapısı gereği kemikleşmiş bir organizasyon değil, sürekli olarak yeniden tanımlanan bir süreçtir. Kuruluş aşamasında belirlenen temel ilkeler dışında bir tüzüğü ya da yazılı kuralları yoktur, olmamalıdır. Her yeni katımda ya da düzenlenen her yeni etkinlikte İATP temel ortak ilkeler ışığında gerekirse kendisini yeniden tanımlamalıdır.

Ancak yine de zaman zaman bu sürecin belli bir noktasında durup İATP'nin o dönem için ne olduğunun cevabını vermek temel bir ihtiyaç olarak görünmektedir. İATP'nin 2002'de düzenlediği bu ilk genel toplantının bu iş için en uygun ortam olacağı da aşikardır.

2001-2002 dönemine genel olarak baktığımızda platformun geniş katımlı iki seminer ve bir şenlik düzenlediğini, platformun faaliyetlerini dışarıya duyuracak bir bülten oluşturma girişiminde bulunduğunu ve yıl içerisinde tiyatro dünyasına has genel ya da gruplara yönelik özel bir çok sorunu tartışma gündemine aldığı görüyoruz. Şu anda gerçekleştirmekte olduğumuz genel toplantıyla yeni bir ortak faaliyeti daha hayata geçiriyoruz. Bu toplantıda hepimizin ortak sorunları arasında seçilmiş temel bir konu üzerine geniş katımlı olarak tartışmayı amaçlıyoruz: Tiyatroda Eğitim.

Bu genel değerlendirme ışığında İATP'nin birbuçuk yıldır gerçekleştirdikleriyle / gerçekleştiremedikleriyle kuruluş bildirimizde yer alan temel işleyiş ilkelerini ne kadar hayata geçirebildiğini test etmek yararlı olacaktır:

* 31 Mart 2002 tarihli İATP toplantısı açılış konuşması

1: İATP'nin bir karar alma organı olmaması ve sadece tiyatro grupları arasında ortak bir dayanışmayı hedeflemesi platformun en temel niteliklerinden birisidir. Yıl içerisindeki deneyimler düşünülürse bu ilkenin her grup tarafından aslında farklı yorumlandığı ve yaşananlar doğrultusunda yeniden yorumlandığı gözden kaçmamalıdır. Burada konuyu iki örnekle açmak istiyorum:

- Birinci örnek geçtiğimiz yıl yeni kurulmakta olan bir grup içerisinde yaşananların platforma getirilişiyle ilgilidir. Bu grupta tiyatro çalışması yürüten arkadaşlar arasında yaşanan İATP'ye katılıp katılmama konulu tartışma sonucunda yaşanan ayrışma, grubun içerisinde yer aldığı kurumun teatral faaliyetlere bir süre için ara vermesi noktasına ulaşmıştı. Bunun üzerine platform üyesi gruplardan birisinin de aracılığıyla mesele İATP'ye taşınmış ve platformdan konuyla ilgili taraflara yönelik bir yaptırım çıkarması talep edilmiştir. Platform içerisindeki çeşitli arkadaşların uyarıları sonucunda grup bu meseleyi kendi içerisinde çözmek amacıyla platform gündeminden çekilmiştir. Sonradan öğrendiğimiz kadarıyla grup içerisinde bu tartışma ortamı hiçbir zaman gerçekleşmemiş, teatral üretimi sağlayacak ortam kurulamamıştır. Ancak bu deneyim platform üyesi bazı grupların İATP'yi algılayışı konusunda soru işaretlerine yol açmıştır.

- İkinci olarak, ÜTP (Üniversite Tiyatroları Platformu) üyesi gruplardan birinin sene başında yaşadıkları sorunu platforma getirişlerini ve platformla kurdukları ilişkiyi gündeme getirmek istiyorum. Yine hatırlanacağı gibi bu grubun çekirdeğinde oluşan ayrışma, grubun geleceğini tehdit eder bir hale gelmiş, grup üyeleri bu sorunu kendi aralarında çözemediklerine karar vererek, bu noktada grubun devamlılığını sağlamak için platformun desteğine ihtiyaç duyduklarını söylemişlerdir. Mesele öncelikle ÜTP daha sonra tüm İATP grupları arasında "öneri yapma sınırının" ötesine geçmeksizin tartışmaya açılmıştır. Şu an için bildiğimiz kadarıyla grup içindeki sorunlar tamamiyle ortadan kalkmamakla beraber teatral çalışmanın devamlılığı sağlanabilmektedir. Örneğin İATG (İstanbul Amatör Tiyatro Günleri) 2002'de oyunlarını sergileyeceklerdir.

Birbirine yakın duran bu iki örnek platform yapısının işleyişi açısından doğru davranışın ne olduğu konusunda önemli deneyimler içermektedir: Karar alma organı değil, dayanışma ortamı.

2. "İATP içerisinde kendi alanlarında özelleşmiş platformların kurulması özendirilir." İATP içerisinde kuruluşundan itibaren aktif olarak çalışan ve platformun temelini oluşturan tek bir platform vardır: ÜTP. Ne yazık ki bunun dışında başka bir platform girişimi hayata geçirilememiştir. Şu anda ÜTP dışındaki gruplar tek bir platform gibi hareket etmektedirler ama bu geçici bir çözümdür. Geçtiğimiz yıl içerisinde Kültür Merkezleri'nin

platformlaşması yolunda bir eğilim oluşmuşsa da bu kurumların özel durumları nedeniyle platformla olan ilişkilerini askıya almaları bu projenin hayat bulamamasına sebep olmuştur. Şu anki yapıya bakınca yeni platformlara evrilecek bazı oluşumlar göze çarpmaktadır: Aynı çatı altında faaliyet gösteren üç Eğitim-Sen şubesinin oluşturabileceği bir Sendikalar Platformu, üniversite mezunlarının kurduğu bir Mezunlar Tiyatrosu Platformu, belli bölgelerde faaliyet gösteren grupların kurduğu bir Bölge Tiyatroları Platformu vs... Ancak bu platformların oluşması için henüz yeterli ortamın oluşmadığı gözlenmektedir ve zamana ihtiyaç vardır.

İATP'nin tek faal platformu ÜTP'nin geçtiğimiz yıl içerisindeki faaliyetlerini gözönüne alırsak platformlaşmanın yaratacağı olanaklar daha iyi anlaşılacaktır. Bildiğimiz gibi üniversite tiyatrolarını YÖK bünyesinde bütünlendirerek bürokratik bir kontrol mekanizması oluşturmayı amaçlayan TOBAV'a¹ karşı ÜTP tarafında gösterilen örgütlü tavır, en azından Ankara'da bir rahatsızlık yaratmış, toplantıların işleyişini sekteye uğratmıştır. Sadece TOBAV örneğinden yola çıkarak ÜTP gruplarının kendi iç sorunlarında özelleşmesinin yarattığı olanaklar sayesinde bugün Türkiye'deki üniversite tiyatroları ortamına müdahil olabildiğini ve alternatif politikalar üretebildiğini görebiliriz. Bu nedende İATP'nin önümüzdeki yıllarda diğer alanlardaki platformlaşma girişimlerini hayata geçirebilmesi gerekmektedir.

3. İATP "topluluklar arasındaki iletişimi düzenli hale getirmeyi, ortak sorunlar çerçevesinde dayanışmayı, bilgi alışverişini ve ortak etkinlikleri hedefler". Öyle görünüyor ki bu, geçtiğimiz dönem içerisinde İATP'nin en hızlı gelişim kaydettiği alan oldu; özellikle ortak etkinlikler. İATP etkinliklerinin temelini oluşturan İATG, geçtiğimiz yıl önemli bir organizasyon sorunu yaşanmadan gerçekleştirildi. Geniş katılımlı iki seminer hayata geçirilebildi. Bu deneyimlerin yazılı belge haline getirilmesi başarılı. İATP bülteni² kısa süre sonra dolaşıma çıkacaktır ve oluşan birikimin dışı açılmasını sağlayacaktır. Yine, başlangıçta sözü edildiği gibi, deneyimlerimizi ortaklaştırmaya, hatta belki teorize etmeye yarayacak şu anda yapmakta olduğumuz geniş katılımlı genel toplantının da önemli bir aşamayı temsil ettiği bir gerçektir.

4. "Teatral yardımlaşma ve alışverişi temel alan topluluklar arası ilişkilerde belli bir hukukun inşa edilmesi esastır" Bu İATP'nin ATÇ'den ayrılışının temelindeki tartışmalar da düşünüldüğünde platform gruplarının çok hassas olduğu bir meseledir. Bu yaklaşım, piyasadaki gruplar arası ilişkiler gözönüne alındığında alternatif bir tavrı içermektedir.

1: TOBAV (Devlet Tiyatroları Opera ve Balesi Çalışanları Yardımlaşma Vakfı) üzerine kapsamlı bir yazı İATP 2001-2002 Bülteni'nde yer almaktadır.

2: İATP 2001-2002 Bülteni

Sonuç olarak, İATP bugün için dayanışmayı ve ortak faaliyetler yürütmeyi hedefleyen, kendisini gruplar üstü bir karar organı olarak kodlamayan, toplulukları kendi özel sorunları üzerinden platformlaşmaya yönlendiren, birikimlerini ve deneyimlerini yazılı olarak kamuoyuyla paylaşan, tiyatro ortamına her düzeyde müdahil olmayı amaçlayan etik duyarlılığa sahip bir platform örgütlenmesi olarak kendisini göstermektedir. İATP gruplarının birlikte yola çıkılan noktaya göre önemli mesafeler katettiğini kabul etmek gerekir. Ama bir şeyi yeniden hatırlamakta fayda var: İATP tamamlanmış bir süreç değildir, kendisini sürekli olarak yeniden tanımlamalı ve keşfetmelidir.

İATP grupları dönem raporları